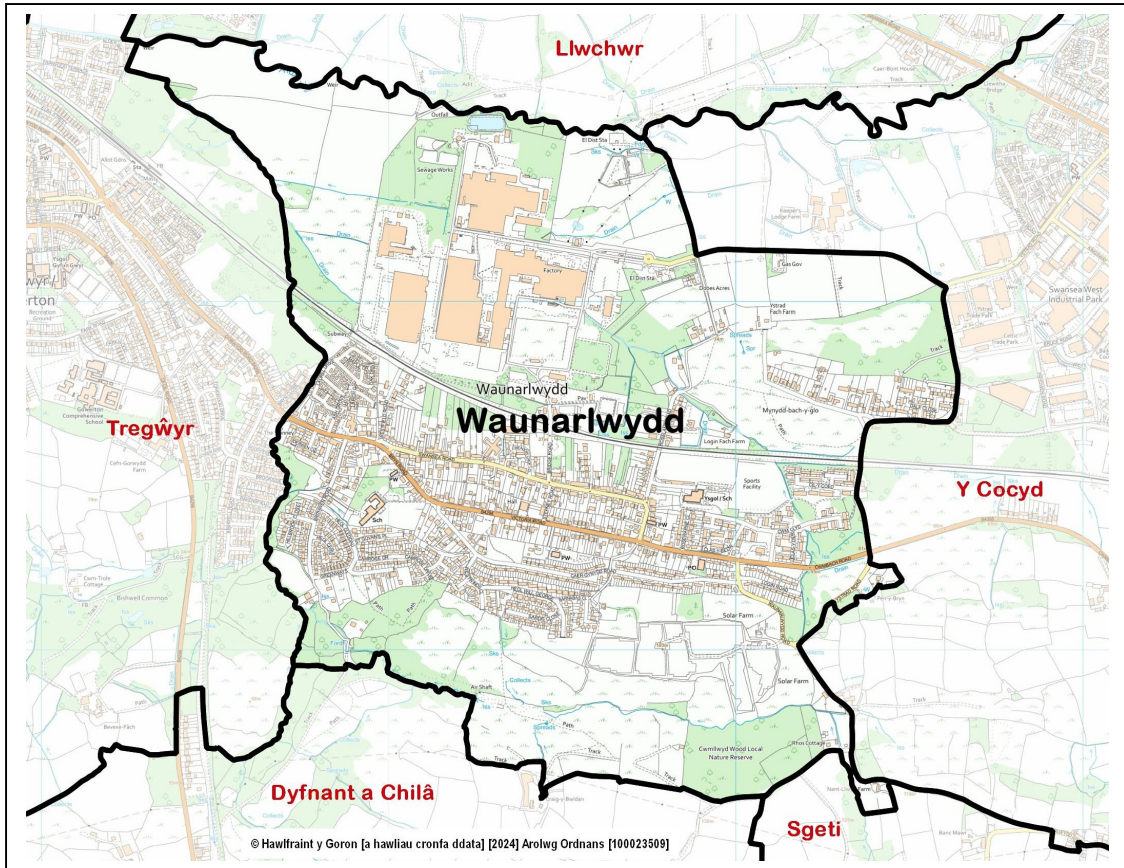

Cynghorwyr (Pleidlais etholiadol, Mai 2022): Wendy Lewis (Labour – 694).
Y ganran a bleidleisiodd = 39%. Etholwyr: 2,621.

- **Lleoliad:** Tua 4.5 cilomedr i'r gogledd-orllewin o ganol dinas Abertawe, yn cynnwys ardal Waunarlwydd.
- **Wardiau cyfagos:** Llŵchwr, Y Cocyd, Sgeti, Dyfnant a Chilâ, Tregŵyr.
- **Adolygiad o ward etholiadol 2022:** Wedi newid – mae hon yn ward etholiadol newydd sy'n cynnwys rhan o hen ward y Cocyd.
- **Ardaloedd Etholaethol:** Gorllewin Abertawe (Senedd Cymru a Senedd y DU hyd at fis Gorffennaf 2024) / Gŵyr (Senedd y DU o fis Gorffennaf 2024).
- **Poblogaeth** (Amcangyfrif Swyddfa Ystadeagu Gwladol wedi'i dalgrynnu, canol 2022): 3,300.
- **Ardal:** 3.0 km². **Dwysedd poblogaeth:** 1,109 pobl fesul km² (SYG, 2022)
- **Gweithwyr** (ward flaenorol, amcangyfrif y gweithle SYG, 2023): n/a (dim byd cyfwerth). Prif gyflogwyr: Cyngor Abertawe (ysgolion), busnesau Parc Diwydiannol Westfield.

Nodweddion, cyfleusterau ac ardaloedd lleol ward:

YNGHYLCH Y WARD

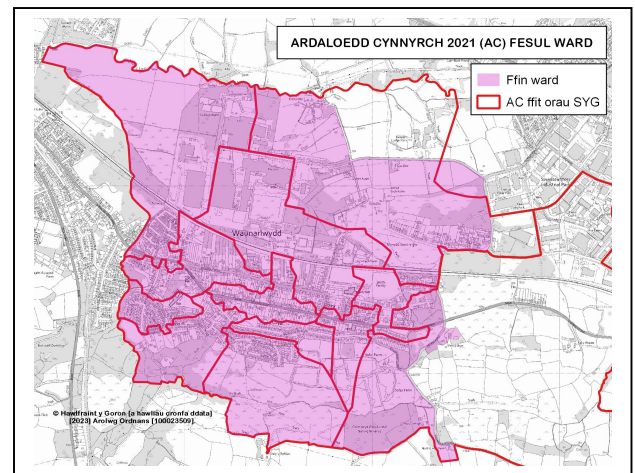
Mae Waunarlwydd rhwng pentrefi Tre-gŵyr (yn uniongyrchol i'r gorllewin iddo) a'r Cocyd i'r dwyrain, a'r B4295 yw'r brif ffordd i mewn ac allan o'r pentref. Mae'r rhan fwyaf o dai yn y ward wedi'u lleoli o fewn llain ganol. Mae'r Cocyd, yn debyg i faestrefi gorllewinol eraill Abertawe, yn ganlyniad i ehangiad ar ddiwedd Oes Fictoria a'r 20fed ganrif yn bennaf.

Roedd Waunarlwydd hefyd yn gartref i waith rholio alwminiwm a oedd yn eiddo i gwmni Alcoa, safle mawr a gaewyd ac a ddatgomiwyd ar ddiwedd y 2000au (safle Parc Diwydiannol Westfield bellach). Mae ardaloedd sylweddol yng ngogledd a de'r ward yn wledig ar y cyfan, gan gynnwys gwarchodfa natur leol Coed Cwmlwyd yn rhan dde-ddwyrainol y ward.

YSTADEGAU POBLOGAETH AC AELWYDYDD

Amcangyfrifon poblogaeth (2022)

Poblogaeth	Waunarlwydd		Abertawe
	Cyfanswm	%	%
Oed: 0-4	154	4.6	4.7
5-15	358	10.8	12.3
16-24	287	8.6	13.1
25-44	772	23.2	24.7
45-64	940	28.3	24.8
65-74	431	13.0	10.5
75+	385	11.6	10.0
Cyfanswm	3,327	100	100
Benyw	1,668	50.1	50.5
Gwryw	1,659	49.9	49.5

Ffynhonnell: Amcangyfrifon Poblogaeth Ardaloedd Bychain (canol 2022), SYG. Cyhoeddwyd 25 Tachwedd 2024.

Sylwer: Mae ystadegau ward yn perthyn i Ardaloedd Cynnyrch (ACau) y Cyfrifiad a ddangosir ar y map cyfagos.

Crynodeb

- Yr 8fed boblogaeth ward leiaf yn Abertawe, a'r 16eg dwysedd poblogaeth isaf (2022).
- Cyfrannau is o bobl 16-44 oed.
- Canrannau ychydig yn uwch o bobl dros 45 oed.
- Cyfrannau is o bobl a aned y tu allan i'r DU, mewn grŵp ethnig heb fod yn wyn, mewn iechyd da a chydychymwysterau lefel uchel.
- Canrannau uwch o dai a berchenogir yn llwyr ond hefyd dai rhent cymdeithasol (cyngor).
- Cyfrannau uwch o oedolion sy'n economaidd anweithgar, gan gynnwys y categorïau wedi ymddeol, sâl yn y tymor hir neu anabl.

Nodweddion poblogaeth

Pobl:	Waunarlwydd	%	Abertawe %
a aned yn y DU	3,169	94.9	90.6
a aned y tu allan i'r DU	170	5.1	9.4
mewn grŵp ethnig heb fod yn wyn	123	3.7	8.6
sy'n gallu siarad Cymraeg (3+ oed)	353	10.8	11.2
mewn iechyd da	2,442	73.2	78.7
sy'n anabl o dan y Ddeddf Cydraddoldeb	929	27.9	22.4
â chymwysterau Lefel 4+ (16+ oed)	759	26.9	32.8
heb gymwysterau (16+ oed)	602	21.3	18.9

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, SYG (Tablau TS004, TS021, TS033, TS037, TS038, TS067).

Cyfansoddiad aelwydydd

	Waunarlwydd	%	Abertawe %
Cyfanswm aelwydydd / (Maint cyfartalog aelwyd)	1,543	(2.11)	(2.22)
Cyfansoddiad: Un person: 66+ oed	238	15.4	14.5
Arall	328	21.3	19.9
Aelwyd teulu sengl Pob un yn 66+ oed	165	10.7	9.5
Pâr priod neu mewn partneriaeth sifil	401	26.0	26.8
Teulu pâr sy'n cyd-fyw	140	9.1	10.4
Teulu unig riant	209	13.5	12.6
Aelwyd teulu sengl arall	8	0.5	0.7
Mathau eraill o aelwydydd	54	3.5	5.6

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, SYG (Tabl TS003).

TAI: Math a deiliadaeth

Math o lety	Waunarlwydd	%	Abertawe %
Ar Wahân	387	25.1	24.0
Pâr	536	34.8	34.5
Teras (gan gynnwys pen teras)	276	17.9	25.4
Fflat neu fflat ddeulawr	280	18.2	15.9
Carafán neu gartref teithiol/dros dro arall	62	4.0	0.2

Daliadaeth	Waunarlwydd	%	Abertawe %
Aelwydydd: Wedi'i berchnogi: Yn llwyr	607	39.4	35.4
Wedi'i berchnogi gyda morgais neu fenthyciad	373	24.2	26.9
Aelwydydd: Wedi'u rhentu: Rhentu cymdeithasol; gan y cyngor	298	19.3	11.7
Rhentu cymdeithasol; Arall (gan gynnwys Cymdeithasau Tai)	82	5.3	7.4
Rhentu preifat	172	11.2	18.0
Arall (gan gynnwys perchnogaeth a rennir, byw yn ddi-rent)	10	0.6	0.6

Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, SYG (Tablau TS044, TS054).

GWEITHGARWCH ECONOMAIDD

Pobl 16 oed ac yn hŷn:	Waunarlywydd	%	Abertawe %
Yn economaidd weithgar	1,460	51.7	54.3
Gweithwyr: Rhan-amser ac amser llawn	1,189	42.1	42.2
Hunangyflogedig	154	5.4	6.4
Di-waith	64	2.3	2.5
Myfyriwr sy'n economaidd weithgar	53	1.9	3.3
Economaidd anweithgar	1,366	48.3	45.7
Wedi ymddeol	795	28.1	23.9
Myfyriwr	117	4.1	8.4
Gofalu am y cartref neu deulu	115	4.1	4.2
Sâl neu anabl yn y tymor hir	245	8.7	6.3
Arall	94	3.3	2.9

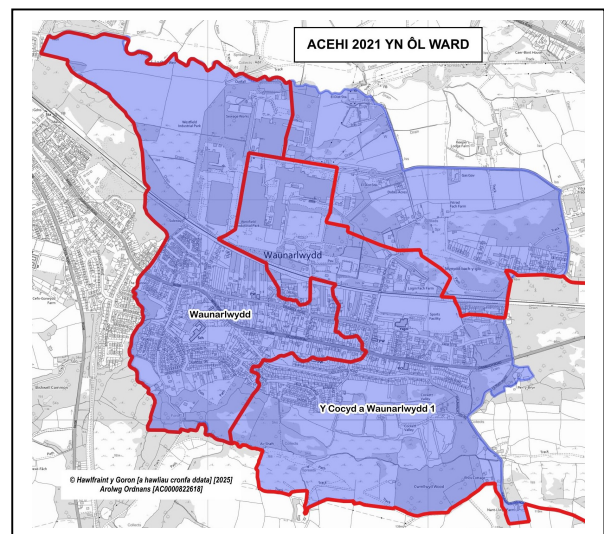
Ffynhonnell: Cyfrifiad 2021, SYG (Tabl TS066)

MYNEGAI AMDDIFAEDD LLUOSOG CYMRU (MALIC)

- MALIC 2019 yn seiliedig ar ddaearyddiaeth Ardal Cynnyrch Ehangach Haen Is (ACEHI) 2011 - yn y proffil hwn, mae'r ardal yn cynnwys dwy ACEHI.

Mynegai uchaf a safleoedd parthau (Cymru):

- Y Cocyd a Waunarlywydd 1 (YCW1) – Cyflogaeth, lechyd (Degradd 1af), Mynegai cyffredinol, Incwm, Diogelwch Cymunedol (2il degradd), Mynediad at Wasanaethau (3ydd degradd).
- Waunarlywydd – lechyd (5ed degradd).

ACEHI	Mynegai cyffredinol		Parthau: Incwm		Cyflogaeth		lechyd		Addysg		Mynediad at Wasanaethau		Tai		Diogelwch Cymunedol		Amgylchedd Ffisegol	
YCW1	21	229	35	334	13	72	15	141	52	658	25	556	103	1525	21	262	127	1696
Waun	101	1539	93	1268	91	1173	70	857	109	1619	117	1599	126	1707	105	1406	136	1752

Ffynhonnell: MALIC 2019 (cyhoeddwyd Tachwedd 2019), Llywodraeth Cymru.
Sylwer: ACEHIau safleoedd 1-148 (Abertawe), 1-1909 (Cymru).

Sylwer: Bydd y cynnwys yn y proffil hwn yn cael ei ddatblygu wrth i ragor o ddata wardiau ddogfen ar gael.

Mae'r defnydd o ddata arolwg Ordans yn y ddogfen hon yn destun amodau a thelerau – www.abertawe.gov.uk/trwyddedod